

Predmet C-203/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

31. ožujka 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Okržen sad Burgas (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

12. ožujka 2021.

Tužitelj:

Okružno državno odvjetništvo u Burgasu

Tuženik:

„DELTA STROY 2003” EOOD

Predmet glavnog postupka

Kazneni i upravno-kazneni postupak koji se odvijaju paralelno – Mogućnost predviđena u nacionalnom pravu da se pravna osoba pozove na odgovornost na temelju upravnog kaznenog prava na način da se na zahtjev državnog odvjetnika protiv nje izrekne novčana kazna zbog kaznenog djela koje je počinio njezin zastupnik prije nego što je počinjenje tog kaznenog djela potvrđeno pravomoćnom presudom – Primjenjivost Okvirne odluke 2005/212/PUP ako se novčana kazna može izreći u iznosu imovinske koristi stečene kaznenim djelom

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li članke 4. i 5. Okvirne odluke 2005/212/PUP te članak 49. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da im se ne protivi

propis države članice na temelju kojeg nacionalni sud u slučaju kao što je onaj iz glavnog postupka može izreći kaznu protiv pravne osobe zbog određenog kaznenog djela čije počinjenje još nije utvrđeno jer je to počinjenje predmet paralelnog kaznenog postupka koji nije pravomoćno okončan?

2. Treba li članke 4. i 5. Okvirne odluke 2005/212/PUP te članak 49. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da im se ne protivi propis države članice na temelju kojeg nacionalni sud u slučaju kao što je onaj iz glavnog postupka može izreći kaznu protiv pravne osobe na način da visinu te kazne utvrdi u visini iznosa imovinske koristi koja bi se ostvarila određenim kaznenim djelom čije počinjenje još nije utvrđeno jer je to počinjenje predmet paralelnog kaznenog postupka koji nije pravomoćno okončan?

Navedene odredbe prava Unije i međunarodnog prava

Okvirna odluka 2005/212/PUP o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom, članci 2., 4 i 5.;

Okvirna Odluka 2006/783/PUP o primjeni načela međusobnog priznavanja naloga za oduzimanje;

Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji;

Povelja Europske unije o temeljnim pravima, članci 48. i 49.;

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, članci 6. i 7. te Dodatni protokol, članak 1.

Navedena sudska praksa Suda Europske unije

Presuda Suda od 19. ožujka 2020., C-234/18 (EU:C:2020:221)

Navedena sudska praksa Europskog suda za ljudska prava

Sud Fondi srl i dr. protiv Italije, br. 75909/01, 20. siječnja 2009.;

Varvara protiv Italije, br. 17475/09, 29. listopada 2013.;

G.i.e.m. S.r.l. i dr. protiv Italije, br. 1828/06, 34163/07 i 19029/11, 28. lipnja 2018.

Navedene odredbe nacionalnog prava

Ustav Republike Bugarske, članak 31. stavak 3.;

Nakazatelen kodeks (Kazneni zakonik, u daljnjem tekstu: NK), članak 255.;

Nakazatelno-procesualen kodeks (Zakonik o kaznenom postupku, u daljnjem tekstu: NPK), članak 1., članak 16. i članak 301. stavak 1.,;

Zakon za administrativnite narušenja i nakazanja (Zakon o upravnim prekršajima i kaznama, u daljnjem tekstu: ZANN), članci 83., 83.a, 83.b, 83.c, 83.d i 83.f.

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Osoba ZK vodi i zastupa društvo „DELTA STROY 2003” EOOD. Ona je 5. kolovoza 2019. optužena da je u razdoblju od 17. ožujka 2009. do 13. kolovoza 2009., u obliku produljenog prekršaja u Burgasu, u prethodno navedenom svojstvu, izbjegla utvrđivanje i plaćanje poreznih obveza značajnog iznosa, odnosno ukupno 11 388,98 leva. Taj iznos predstavlja porez na dodanu vrijednost koji treba platiti na temelju članka 25. stavka 6. Zakona za danak varhu dobavenata stojnost (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, u daljnjem tekstu: ZDDS) za ukupno tri porezna razdoblja, odnosno za ožujak, travanj i lipanj 2009. Ta radnja obuhvaćena je člankom 255. stavkom 1. točkama 2. i 3. NK-a (Izbjegavanje plaćanja poreznih obveza značajnog iznosa podnošenjem netočne ili nepotpune prijave ili nepodnošenjem računovodstvenog dokumenta) u vezi s člankom 26 NK-a (produljeni prekršaj).
- 2 Protiv osobe ZK pokrenut je kazneni postupak pred Okržen sadom Burgas (Okružni sud u Burgasu, Bugarska) koji u vrijeme podnošenja ovog zahtjeva za prethodnu odluku još nije bio završen u prvom stupnju. Nakon što prvostupanjski sud donese presudu, zakonom je predviđena mogućnost žalbe i kasacijske žalbe.
- 3 Državni odvjetnik okružnog državnog odvjetništva u Burgasu predložio je 9. prosinca 2020. Okržen sadu Burgas (Okružni sud u Burgasu) u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a da društvu „DELTA STROY 2003” EOOD izrekne novčanu kaznu zbog bogaćenja stjecanjem imovinske koristi u ukupnom iznosu od 11 388,98 leva kao posljedice kaznenog djela iz članka 255. stavka 1. točaka 2. i 3. NK-a u vezi s člankom 26. NK-a koje je počinila osoba koja vodi i zastupa društvo.
- 4 Osnova za pokretanje postupka protiv društva „DELTA STROY 2003” EOOD je činjenica da je na Okržen sadu Burgas (Okružni sud u Burgasu) podnesena optužnica protiv direktora tog društva zbog poreznog kaznenog djela, nakon čega je pokrenut kazneni postupak na Okržen sadu Burgas (Okružni sud u Burgasu) koji još nije završen u prvom stupnju.

- 5 U skladu s člankom 83.a stavkom 1. ZANN-a, protiv pravne osobe, koja se obogatila ili bi se obogatila kaznenim djelom predviđenim u [tamo] navedenim odredbama Kaznenog zakonika (među njima i članka 255. NK-a), izriče se novčana kazna u iznosu do 1 000 000,00 leva, ako je kazneno djelo počinila osoba koja je ovlaštena izražavati volju pravne osobe ili je može zastupati, pri čemu iznos ne smije biti manji od prihoda, ako je pritom riječ o imovinskoj koristi. U skladu s člankom 83.a stavkom 4. ZANN-a novčana kazna izriče se neovisno o kaznenoj odgovornosti osoba koje su sudjelovale u kaznenom djelu u skladu s člankom 83.a stavkom 1. ZANN-a. U skladu s člankom 83.a stavkom 5. ZANN-a (u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju) imovinska korist, koju je pravna osoba neizravno ili izravno ostvarila od kaznenog djela iz stavka 1., oduzima se u korist države pod uvjetom da ne podliježe nadoknađivanju ili povratu odnosno oduzimanju u skladu s NK-om. Ako stvari ili imovina, koji su predmet kaznenog djela, nedostaju ili su prodani, nalaže se oduzimanje njihove protuvrijednosti u levima.
- 6 U skladu s člankom 83.b ZANN-a, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, nadležnog za ispitivanje slučaja ili spisa o relevantnom kaznenom djelu, okružnom sudu u sjedištu pravne osobe, nakon što je optužnica predana sudu, pokreće se postupak u skladu s člankom 83.a tog zakona. Sud pred kojim se vodi postupak razmatra u skladu s člankom 83.d ZANN-a prijedlog državnog odvjetnika i na temelju prikupljenih dokaza ocjenjuje je li pravna osoba stekla nezakonit prihod, postoji li povezanost između osobe koja je izvršila kazneno djelo i pravne osobe, postoji li povezanost između kaznenog djela i prihoda pravne osobe te o kojoj je vrsti prihoda riječ i, ako je pritom riječ o imovinskoj koristi, koliki je iznos tog prihoda. Sud donosi odluku o izricanju novčane kazne ili o odbijanju izricanja novčane kazne.

Bitna razmatranja državnog odvjetništva

- 7 U svojem prijedlogu iznesenom u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a državni odvjetnik navodi da, prema njegovom mišljenju, postoje zakonski preduvjeti da bi se pravna osoba smatrala odgovornom na temelju upravnog kaznenog zakona i to iz sljedećih razloga:

Pravna osoba obogatila se na temelju kaznenih djela počinjenih u smislu članka 255. stavka 1. točaka 2. i 3. u vezi s člankom 26. NK-a.

Kazneno djelo počinila je osoba koja je vodila i zastupala društvo te bila ovlaštena izražavati volju pravne osobe i zastupati je.

Pravna osoba „DELTA STROY 2003” EOOD ostvarila je prihod koji se može pripisati počinjenom kaznenom djelu. On iznosi 11 388,98 leva i predstavlja dugovani porez na dodanu vrijednosti u smislu članka 25. stavka 6. ZDDS-a (u verziji od 13. veljače 2009.) koji je direktor izbjegao platiti.

Državni odvjetnik istaknuo je da je taj iznos javnopravno potraživanje države koje društvo nije platilo, a koje je trebalo platiti i koje bi platilo da je poreznopravni odnos bio u skladu sa zakonom.

Nepodmirenje te obveze predstavlja imovinsku korist, a između nje i kaznenog djela postoji povezanost.

Stoga državni odvjetnik predlaže sudu da pravnoj osobi „DELTA STROY 2003” EOOD izrekne novčanu kaznu maksimalnog iznosa u skladu s člankom 83.a stavkom 1. ZANN-a.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 8 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev daje pregled zakonodavne povijesti i temeljnih obilježja postupka u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a. Taj je postupak prvi put uveden u pozitivno bugarsko pravo 2005. U skladu s izvornom verzijom odredbe bilo je predviđeno da sud novčanu kaznu pravnoj osobi izrekne tek nakon što kaznena presuda postane pravomoćna. Sadržaj te odredbe u potpunosti je izmijenjen 2015., a zahtjev da se novčana kazna može izreći tek kad kaznena presuda postane pravomoćna, uklonjen je.
- 9 Kao što je već pojašnjeno, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika nakon podnošenja optužnice pokreće se postupak u skladu s člankom 83.a ZANN-a. Sud koji je uputio zahtjev ističe da se za izricanje novčane kazne pravnoj osobi u zakonu trenutačno ne podrazumijeva da obavezno treba postojati pravomoćna presuda za određeno kazneno djelo koje je fizička osoba počinila u vezi s djelatnošću društva kojem se izriče novčana kazna. Kao argument u prilog tome navodi se nepostojanje upravo tog zahtjeva u ZANN-u te članak 83.f stavak 1. točka 3. ZANN-a, u skladu s kojim postupak, u kojem je donesena pravomoćna odluka okružnog ili žalbenog suda, treba ponoviti ako se, nakon pravomoćnosti odluke o izricanju novčane kazne protiv pravne osobe, osoba navedena u članku 83.a stavku 1. točkama 1. do 4. ZANN-a oslobodi pravomoćnom sudskom odlukom ili državni odvjetnik obustavi istražni postupak ako radnja nije izvršena ili ne predstavlja kazneno djelo.
- 10 Sud pred kojim se vodi postupak ističe da su u ovom slučaju u tijeku dva usporedna postupka. Kao prvo, pokrenut je kazneni postupak protiv direktora društva „DELTA STROY 2003” EOOD, u kojem je taj direktor optužen za počinjenje kaznenog djela iz članka 255. NK-a. Taj postupak bio je još u tijeku na datum upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku. Nakon toga pokrenut je postupak u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a radi izricanja novčane kazne protiv društva, koja prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, odgovara imovinskoj koristi od dotičnog kaznenog djela u skladu s člankom 255. NK-a (čije počinjenje još treba utvrditi u prvom, kaznenom, postupku). Okružni sud ističe da u ZANN-u trenutačno nije predviđena mogućnost da se postupak predviđen člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a prekine dok se kazneni postupak ne završi.

- 11 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, izricanje novčane kazne pravnoj osobi zbog određenog kaznenog djela u iznosu imovinske koristi, koja je ostvarena ili je mogla biti ostvarena tim kaznenim djelom, nedvojbeno predstavlja potpuno ili djelomično oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. S obzirom na članak 2. stavak 1. Okvirne odluke 2005/212/PUP i činjenicu da je kazneno djelo u smislu članka 255. NK-a kažnjivo kaznom zatvora od jedne do šest godina, okružni sud smatra da je predmetni slučaj obuhvaćen područjem primjene Okvirne odluke.
- 12 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev uzima u obzir presudu Suda u predmetu C-234/18, koja je donesena povodom zahtjeva za prethodnu odluku jednog drugog bugarskog suda, i ističe da je predmetni slučaj drukčiji. Okržen sad (Okružni sud) ističe da se postupak u skladu s člankom 83.a ZANN-a odnosi na izricanje upravne sankcije, odnosno „novčane kazne”, pravnoj osobi zbog određenog kaznenog djela koje je počinio njezin zastupnik. Postupak ima sva obilježja „kaznenog”, a ne „građanskopravnog” postupka. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev riječ je o konačnom oduzimanju imovine (oduzimanje) koje je sud naložio zbog kaznenog djela. Postupak se vodi pred kaznenim sudom u skladu sa ZANN-om, pri čemu se podredno primjenjuje NPK. Presudom se pravnoj osobi zbog počinjenja određenog kaznenog djela izriče novčana kazna, čiji se iznos određuje ovisno o iznosu imovinske koristi koja je ostvarena ili je mogla biti ostvarena tim kaznenim djelom. Cilj izricanja kazne je sankcionirati kazneno djelo i odvratiti od njegova počinjenja, a ne nadoknaditi štetu prouzročenu njime i zakon dopušta izricanje kazne čak i ako nije ostvaren stvaran prihod ili prihod ne predstavlja imovinsku korist. Stoga se odluka, koju sud pred kojim se vodi postupak treba donijeti u postupku u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a, donosi nakon provedbe postupka koji se odnosi na jedno ili više kaznenih djela, koji se ne odnosi samo na nezakonito stečenu imovinu i koji nije izravno povezan s ishodom kaznenog postupka. Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da bi prema tome trebalo zaključiti da je Okvirna odluka 2005/212/PUP primjenjiva.
- 13 U tom pogledu, Okržen sad (Okružni sud) ističe da iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije. Nacionalni sud poziva se na članak 49. Povelje u kojem je utvrđeno načelo zakonitosti kaznenih djela i kazni, koje obuhvaća zabranu izricanja kazne prije nego se utvrdi da je kazneno djelo počinjeno. Kako bi se moglo polaziti od toga da je počinjeno kazneno djelo za koje treba izreći odgovarajuću kaznu, to mora biti utvrđeno u skladu s nacionalnim pravom. To pretpostavlja utvrđenje da je dotična fizička osoba počinila određenu radnju koja prema nacionalnom zakonu predstavlja kazneno djelo i da ju je kazneni sud proglasio krivom za počinjenje tog kaznenog djela. Na temelju bugarskog nacionalnog prava, konkretno na temelju članka 31. stavka 3. Ustava i članka 16. NPK-a to se može učiniti samo pravomoćnom presudom u skladu s NPK-om. Njime se, u skladu s njegovim člankom 1. stavkom 1., utvrđuju pravila prema kojima se provodi kazneni postupak kako bi se osiguralo otkrivanje kaznenih djela, otkrivanje krivaca i pravilna primjena zakona.

- 14 Sud pred kojim se vodi postupak zatim razmatra pitanja koja pri donošenju sudske odluke treba razmotriti u skladu s člankom 83.d ZANN-a (sud treba na temelju prikupljenih dokaza ocijeniti je li pravna osoba stekla nezakonit prihod, postoji li povezanost između osobe koja je izvršila kazneno djelo i pravne osobe, postoji li povezanost između kaznenog djela i prihoda pravne osobe te o kojoj je vrsti prihoda riječ i, ako je pritom riječ o imovinskoj koristi, koliki je iznos tog prihoda). Sud koji je uputio zahtjev ističe da među svim tim pitanjima nema pitanja koje im prethodi, a to je pitanje je li zločin počinjen.
- 15 Ovaj postupak u skladu s člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a, koji je pokrenut na temelju optužnice podignute protiv direktora društva prije nego što je završen kazneni postupak pokrenut protiv njega, zapravo u praksi omogućuje izricanje kazne koja se temelji samo na okolnostima navedenim u optužnici za određenu vrstu kaznenog djela. Budući da počinjenje tog kaznenog djela nije utvrđeno pravomoćnom sudskom presudom, sud koje je uputio zahtjev dvojili je li to u skladu s načelom zakonitosti kaznenih djela i kazni koje je utvrđeno u članku 49. Povelje.
- 16 Iz istih razloga vijeće ima dvojbe u pogledu pitanja koliko je postupak predviđen člankom 83.a i sljedećim člancima ZANN-a, u skladu s kojim nacionalni sud može izreći kaznu pravnoj osobi za određeno kazneno djelo čije počinjenje još nije utvrđeno jer je predmet paralelnog kaznenog postupka koji još nije pravomoćno zaključen, u skladu s Okvirnom odlukom 2005/212/PUP u vezi s člankom 49. Povelje. Ta mogućnost dovodi u pitanje poštovanje temeljnog načela prava Unije da se kazna ne izriče prije nego što se utvrdi kazneno djelo i može ugroziti uzajamno povjerenje i priznanje na kojima se temelji pravosudna suradnja između država članica Europske unije.
- 17 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev prethodno je pitanje relevantno u kontekstu Okvirne odluke 2006/783/PUP o primjeni načela međusobnog priznavanja naloga za oduzimanje. Okvirna odluka 2005/212/PUP pravni je akt čija je svrha obvezati države članice na to da donesu minimalna zajednička pravila o oduzimanju imovine i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima, osobito kako bi se olakšalo uzajamno priznavanje naloga za oduzimanje donesenih u okviru kaznenih postupaka. U skladu s člankom 83.a stavkom 2. ZANN-a novčana kazna može se izreći pravnoj osobi koja nema sjedište na državnom području Republike Bugarske, što znači da bi se ta sudska odluka bugarskog suda morala izvršiti u nekoj drugoj državi članici na temelju Okvirne odluke 2006/783/PUP. Suradnja između država članica, koja se temelji na načelu uzajamnog priznavanja i neposrednog izvršenja sudskih odluka, podrazumijeva uvjerenje da se odluke koje je potrebno priznati i prisilno provesti uvijek donose u skladu s načelima zakonitosti, supsidijarnosti i proporcionalnosti. Slijedom toga, država članica izvršenja u svrhu priznavanja i izvršenja odluke kojom se pravnoj osobi izriče novčana kazna mora biti uvjerenjena u to da je država izdateljica tu odluku donijela nakon provođenja postupka u skladu s tim načelima, među ostalim i u skladu s člankom 49. Povelje. Postavlja se pitanje je li to slučaj ako je presudom bugarskog suda u skladu s člankom 83.a ZANN-a novčana kazna

izrečena pravnoj osobi zbog određenog kaznenog djela, čije počinjenje još nije utvrđeno jer je predmet paralelnog kaznenog postupka koji još nije pravomoćno zaključen.

- 18 Iz tih razloga sud koji je uputio zahtjev smatra da je za pravilno rješenje spora potrebno odgovoriti na pitanje poštuje li se temeljno načelo prava Unije o zakonitosti kaznenih djela i kazni ako sud u slučaju kao što je onaj u glavnom postupku izrekne kaznu društvu prije nego što se utvrdi počinjenje kaznenog djela u skladu s člankom 255. NK-a u paralelnom kaznenom postupku.

RADNI DOKUMENT